

„Ártéri tájgazdálkodással a Tisza biológiai változatosságáért”

**- *Élő Tiszáért* -
projekt**

**Projektzáró konferencia
2008. június 14., Tokaj**

A projekt célkitűzései

- **Általános cél:** a biológiai változatosság számára kedvező, fenntartható fejlődés elősegítése a Tisza árterén
- **Konkrét cél:** a biológiai változatosság megőrzését, gyarapítását szolgáló, holisztikus szemléletű ártéri tájgazdálkodási rendszert tenni meghatározó gazdálkodási formává a Felső-Tisza mentén

A projekt oszlopai

1. oszlop: Tisza Szövetség

2. oszlop: Az ártéri tájgazdálkodás
közös elfogadott modellje

3. oszlop: Akciótervek és Mikroalap

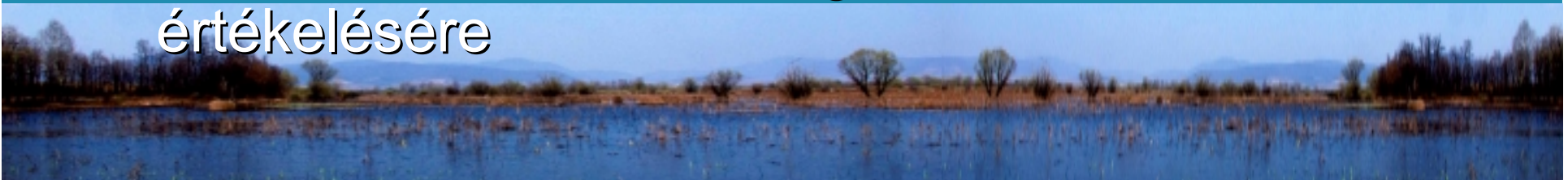
4. oszlop: Az ártéri tájgazdálkodás
integrációja a VTT-be, az agrár-
környezetgazdálkodási programokba,
EU-s szakpolitikákba

Előzmények

Szakmai egyeztetések

- Helyi szinten: térségek kulcs-szereplőinek tájékoztatása, előzetes igényfelmérés az igények változásától, terpebejárások
- Regionális szinten: BNPI, HNPI szakértői, vezetői tájékoztatása
- Nemzeti szinten: KvVM, FVM, OTH illetékeseinek tájékoztatása a projekt elfogadásának fázisairól
- Nemzetközi szinten: kutatási projektek orientálása a Tisza térség elemzésére, értékelésére

A projekt megalapozása

- A lebonyolító csapat felállítása
- Iroda kialakítása
- Indító műhelybeszélgetés (IW)
- Munkatervek elkészítése, munkarend kialakítása
- Irányító testület felállítása
- Projekt Bizottság felállítása
- Monitoring és értékelési rendszer kialakítása

Az Élő Tiszáért Program partnerei

Akciócsoportok

- Bereg
- Bodrogköz
- Kesznyéten-Tiszadob
- Borsodi-mezőség
- Nagykörű
- Kis-Sárrét
- Nagy-Sárrét

Civil partnerek

- WWF
- MTVSZ
- Nimfea
- Ökológiai Intézet a Fenntartható Fejlődésért
- E-Misszió

Érdekképviselés

- 2006. januárjában Tokajban rendeztünk konferenciát, közel 130 résztvevővel, a sajtó komoly érdeklődése mellett.
- 2006. március 10-én tettük közzé a *Memorandum a Tiszáról* című dokumentumot.
- A Memorandum kezdeményezői között találjuk a VTT Önkormányzati Tanácsot, mely a programmal érintett 42 önkormányzatot képviseli, a WWF Magyarországot, a Borsodi Mezőség Gazdakört és Aradi Csabát, a Debreceni Egyetem címzetes docensét.
- A Memorandumhoz 23 civil szervezet, 27 gazdálkodó, illetve gazdálkodó szervezet, 4 önkormányzati társulás, 31 önkormányzat, a tudomány 17 képviselője és 19 egyéni támogató csatlakozott.

A Szövetség az Élő Tiszáért

- A SZÖVET 2006. június 29-én alakult meg Nagykörűben, bírósági bejegyzésére 2007. márciusában került sor.
- Az alapításkor 38 fős taglétszám mára 70 főre (a Mikroalap nyertes pályázóival együtt 120-ra) emelkedett.
- Tagjaink első sorban 7 Kistérségi Akciócsoportunk (KACS) területéről kerülnek ki.

Szövetség az Élő Tiszáért SZÖVET

Az Egyesület célja:

- A Szövetség az Élő Tiszáért célja a Tisza folyó vízgyűjtőjén élők **megélhetési lehetőségeinek** javítása, árvízi és környezeti **biztonságának** növelése, a Tisza **ökológiai értékeinek megőrzése** és gyarapítása, hogy e táj lakói jó életminőségben és biztonságban élhessenek.
- A Szövetség **olyan gazdálkodási mintákat kíván elterjeszteni**, melyek megvalósítják ember és folyó fenntartható együttélését: a tájak adottságainak megfelelnek, az élet gazdag változatosságát gyarapítják és a tájban élő emberek boldogulását segítik elő.

A SZÖVET felépítése

Elnök: *Dr. Veres Nándor*, Nagykörű polgármestere

Elnökség (5 tag, az Elnök mellett):

- *Barát József*, a Nagykörűi Önkormányzat munkatársa
- *Kajner Péter*, kutató, Magyar Környezetgazdaságtani Központ (MAKK)
- *Gál Tamás*, agrármérnök, BOKARTISZ Kht.
- *Sárvári Attila*, vidékfejlesztési koordinátor, Borsodi Mezőség Gazdakör

Tiszteletbeli elnök: Prof. *Andrásfalvy Bertalan*, ny. egy. tanár

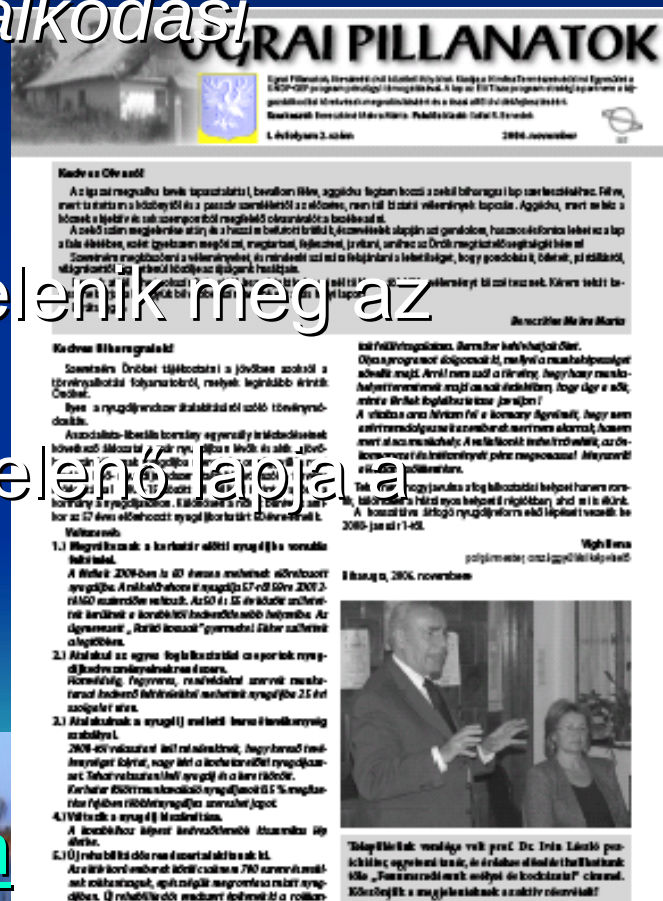
A SZÖVET épít

- önkormányzatokra
- gazdálkodókra
- civil szervezetekre
- a tudományos élet képviselőire

Kommunikáció

- A beregi Akciócsoport adja ki az *Ár-Tér* című lapot,
- a nagy-sárrétiak a *Kevi tájgazdálkodási hírmondót*
- és a *Nagy-sárréti hírmondót*.
- A kis-sárrétiak gondozásában jelenik meg az *Ugrai pillanatok*.
- A SZÖVET negyedévente megjelenő *Tiszavölgy*
- www.elotisza.hu
- Elektronikus hírlevél
- szovet-tisza@yahoogroups.com

Egyéb tevékenységek

- Tanulmányút a Broads Authority (UK) területére – 30 fő, 2007. március 29. – április 4.
- Kulcs a Tiszához II. – DVD
- IV. Hagyomány és természet konferencia – hálózatépítés
- Tájtörténeti kutatás
- Monitoringrendszer fejlesztése
- Az Akciócsoportok szervezésében gazdafórum sorozat, melyen bemutatjuk a gazdálkodók számára a mezőgazdasági és vidékfejlesztési támogatási lehetőségeket.
- Fórumot tartottunk október 19-én, Túrkevén, illetve október 24-én, Csarodán.

A projekt környezete

- **A helyzet rosszabb, mint a projekt kezdetekor:**
 - **Költségvetési helyzet**
 - **VTT „árvízvédelmi programmá szelídült”**
 - **Az ÚMVP II. tengely forráshiányos**
 - **A Natura 2000 forráshiányos**
 - **A környezet- és természetvédelem intézményrendszerének leépítése**
 - **Civil érdekérvényesítés lehetősége és szerepe csökken**

Új Magyarország Vidékfejlesztési Program I.

- 2007. szeptember 19-én elfogadták az Új Magyarország Vidékfejlesztési Programot (ÚMVP).
- A SZÖVET az anyag több mint egy éves egyeztetése alatt folyamatosan figyelemmel kísérte a Programot, több alkalommal szóbeli és írásbeli véleményt adott a kidolgozó Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium felé.
- Többek között ennek is köszönhetően a Program számos ponton kedvező irányba módosult.

Új Magyarország Vidékfejlesztési Program II.

- Bekerült a *Vizes élőhelyeken történő gazdálkodás* intézkedéscsomag az agrár-környezetgazdálkodási (AKG) támogatási lehetőségek közé.
- Szintén a SZÖVET és más zöld szervezetek többszöri kritikájának köszönhető, hogy az AKG lehetőségei közül a *Vízerózió elleni célprogram*; *Vízvédelmi célú területpihentetési célprogram*; a *Tájgazdálkodási célú gyeptelepítés és hasznosítás célprogram – VTT területen* és a *Vizes élőhelyek létrehozása és kezelése célprogram – VTT területen* már 2008 tavaszán megnyílik, szemben más programokkal, amelyek csak 2009 tavaszán indulnak.

Új Magyarország Vidékfejlesztési Program III.

- Az ÚMVP összességében úgy tűnik, hogy nem a hazai kis- és közepes méretű gazdálkodók megsegítését helyezi előtérbe, hanem a nagyüzemek és a beszállító iparágak számára jelent nagy üzletet.

- Ezt a SZÖVET több más hazai zöld szervezettel együtt, közös levélben jelezte az Európai Unió Bizottság Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Igazgatóságának és kérte, hogy a Programot dolgoztassa át.

Mr. J. M. Sousa Uva

Director-General

Directorate-General for Agriculture and Rural Development

European Commission

2007-2013 Rural development programmes I

Brussels, Belgium

Ref.: Brussels, EL4/MGM D(2007)

Subject: Comments of Hungarian Green NGOs on the draft rural development programme for Hungary for the period 2007/2013

August 10, 2007, Budapest

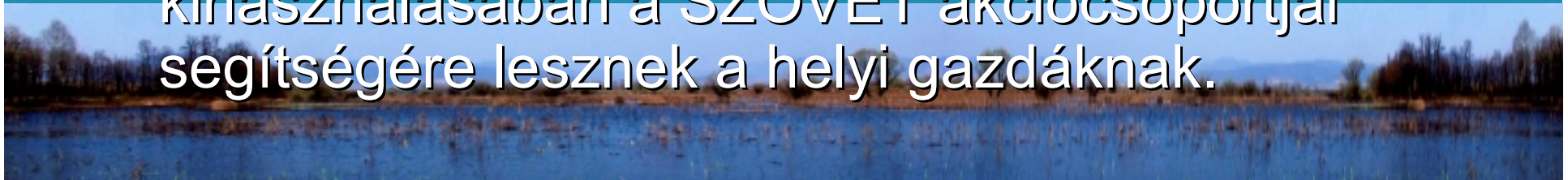
Dear Mr. Sousa Uva,

On 4 July 2007 the Directorate-General for Agriculture and Rural Development of the European Commission made detailed remarks and posed questions in connection with the New Hungary Rural Development Programme (NHRDP) sent to Brussels in February 2007. The Ministry for Agriculture and Rural Development (MARD) as the Managing Authority of the Hungarian government revised the document according to the remarks and sent it again to the Directorate.

The undersigned Hungarian NGOs wish to notify the Directorate directly that we experienced problems in the process of consultation of the Programme with social partners that must not be

Új Magyarország Vidékfejlesztési Program IV.

- A levelet aláíró *Magyar Biokultúra Szövetség, Magyar Természetvédők Szövetsége, Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület, Szövetség az Élő Tiszáért és WWF* Magyarország a továbbiakban is fel kíván lépni azért, hogy az ÚMVP forrásai a vidéken élők érdekeit minél jobban szolgálják.
- Emellett meg kell jegyezni, hogy a Vidékfejlesztési Programban számos kedvező támogatási lehetőség van, amelyek kihasználásában a SZÖVET akciócsoportjai segítségére lesznek a helyi gazdáknak.

Vásárhelyi-terv továbbfejlesztése I.

- Rendkívül veszélyesnek tartjuk, hogy Parlament elfogadta a Vásárhelyi-terv továbbfejlesztésének felülvizsgálatáról szóló törvényt.
- Eszerint a VTT teljes megvalósítása 25 (!) év alatt fejeződne be.
- 2013-ig csupán hat tározó épülne meg és kétségesnek tűnik, hogy ezek alkalmasak lesznek-e a tájgazdálkodás megvalósítására.
- Ezzel beláthatatlan árvízi kockázatoknak tennék ki a Tisza mentén élőket, egyben lehetetlenné tenné a tájhasználatváltást, mely a vidék fejlődésének kulcsa lehet.

Vásárhelyi-terv továbbfejlesztése II.

- A Szövetség az Élő Tiszáért és a WWF Magyarország nyílt levélben követelte a minisztertől a tervezet felülvizsgálatát.
- 2007. október 20.-án petícióval fordultunk az Országgyűléshez és a Kormánynak, hogy vonják vissza és dolgoztassák át a tervezetet az érintettek bevonásával.
- A törvénytervezethez módosító javaslatokat készítettünk, melyet Dr. Ángyán József és Font Sándor beterjesztettek a javaslatához.

Tudományos munka

- A SZÖVET a téma szakértőinek bevonásával kézikönyvet készít arról, hogy az ártéri tájgazdálkodás hogyan megvalósítható és hogyan tehető jövedelmezővé a XXI. század Magyarországon.
- E könyv megjelenése 2008. elejére várható és terveink szerint hasznos segítséget jelent majd a tájhasználatváltás iránt érdeklődőknek. A Tiszavölgy problémái ugyanakkor nem elválaszthatók a magyar vidék problémáitól.

ARAT A MAGYAR KONFERENCIA

2007. június 15., Gödöllő,
Szent István Egyetem

A VIDÉK ÉS A TERMÉSZETI KÖRNYEZET JÖVŐJÉRŐL

Konferenciák

• „Az Országos Civil Fórum ajánlásai a vidékért” című anyagot a 2007. június 15-én, Gödöllőn megtartott **Arat a magyar** című konferencián vitatták meg. A konferencia társszervezője a SZÖVET volt.

- Az Egyesület 2007. március 23-án **Vidékgazdaságért** rendezett konferenciáján neves előadók közreműködésével vitatta meg, hogy mire lenne szüksége a vidék gazdálkodóinak a jobb megélhetéshez.

Piacépítés

- Az ártéri tájgazdálkodás megvalósításának kulcsa, hogy jövedelmezővé tudjuk tenni.
- Ennek csak egyik fontos feltétele, hogy megfelelő támogatásokhoz lehessen jutni.
- Nélkülözhetetlen, hogy a megtermelt egészséges és finom élelmiszerek, az ügyes kezű kézművesek termékei jó áron eladhatók legyen.

Piacépítés

- A SZÖVET munkatársai és Akciócsoportjai minden helyi termelő számára segítséget ajánlanak abban, hogy termékeik piacra juthassanak.
- 2007. október 20-án nyílt meg Nagykörűben a *Tájbolt*, melyben nem csak a környékről, hanem más tiszamenti tájakról is árusít termékeket.
- Élő Tisza védjegy

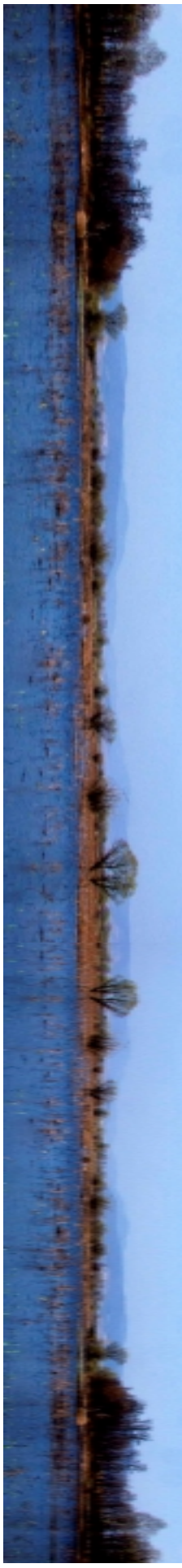

- a kosár
rendelése
- Magun
- Az Élő
- Termék
- Szállás
- Túra
- Látvány
- Rendez
- Tagjain
- Kereső
- Kapcs
- hírvé

sztáció
kezelő

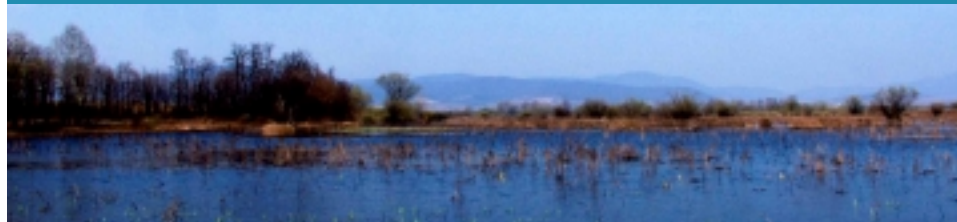
Kapcsolódó nemzetközi és EU projektek

- WWF : One Europe more nature
- UNDP- FAO Tisza regional project
- Interreg Bodrogköz, Bereg
- KIOP Bodrogköz
- Interreg - FARLAND
- NeWater – on adaptive water management
- Aquamoney –on the development of the economic tools of the WFD
- ADAM – sensitivity analysis for climate change
- CLIME – evaluation of climate change scenarios for water bodies

TÁJ-KÉP Tiszai Jövőkép Építés

- A Tisza-mente jövőképének kidolgozása széles körű társadalmi bevonásra alapozva
- Helyi műhelymunkán (Szolnok, Szeged, Vásárosnamény)
- Szakértői műhelymunkák
- Parlamenti vitanapok

Mikroalap

- Az „Élő Tiszáért” Program tette lehetővé a Biodiverzitás Pályázati Mikroalap meghirdetését 2006. decemberében.
- A Kesznyéteni mintaterület területén 2007. júliusában második fordulót írtunk ki, tekintettel arra, hogy az első fordulóban nem hirdettünk eredményt.
- Az azóta lezárult és elbírált támogatási lehetőség a SZÖVET hat Akciócsoportjának területén működő 50 egyéni gazdálkodó, illetve szervezet számára ítélte oda összesen közel 40 millió forintot.

Mikroalap II.

- Egy-egy pályázó maximum 950 ezer forint összeget kaphatott.
- A támogatás segítségével a helyi, természetkímélő gazdálkodást elősegítő tevékenységek valósulhatnak meg.
- A Mikroalap forráskerete kimerült, de a SZÖVET munkatársai dolgoznak azon, hogy a támogatási lehetőség újra meghirdethető legyen a közeljövőben.
- A pályázati rendszer a tapasztalatok alapján további finomításra szorul, ezt a résztvevőkkel közösen fogjuk végezni.

Szervezetteljesztés

- # Szervezetteljesztés

Köszönöm a figyelmet!

www.elotisza.hu